

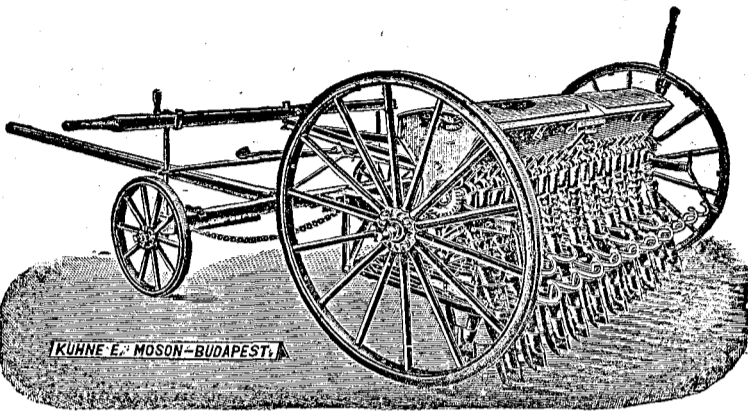
ERDÉLYI GAZDA

XLIII. ÉVFOLYAM.

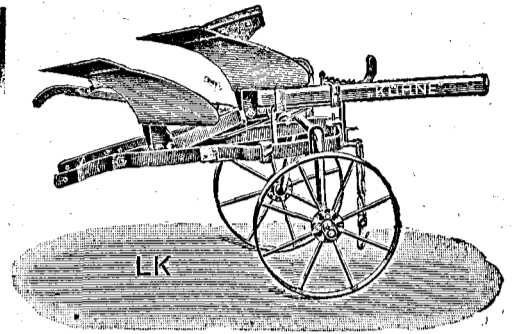
KOLOZSVÁR, 1911. Augusztus 27.

35. SZÁM.

Mindennemü talajmivelő eszközöket, új 8 vasu kultivátorokat, tólogyürüs „Mosoni Drill” és kanalas „Vera II” hirneves sorvetőgépeket,

rostákat és konkolyozókat, szüretelő és tejgazdasági eszközöket

elismert elsőrendü kivitelben szállit:

„KÜHNE” mezőgazdasági gépgyár r.-t. **MOSONBAN.**

Főraktár: BUDAPEST, VI., VÁCI-KÖRUT 57/a.

Tarlóhántásra: „OSBORNE-BUMPER” tárcsásboronák, javított szerkezetü négyes ekék.

2012

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től

10-50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, szerzek konvertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egyuttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotot, kagyors és költséget kimélő eljárással.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet”-től adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadéku alkalmas, a főzsdéken is jegyzett 50 év alatt kisorsolandó

4 1/2 %-ot tisztán jövedelmező zálogleveleket.

A szelvények költségmentesen az intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelm. Banknál” kifizettetnek. 2018

A legmegbízhatóbban közvetitem: magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeiük adás-vételi ügyleit.

Telefon: 359. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaügynökség

GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Ferenc József-ut 7.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet” kizárólagos ügynöksége.

Szőlőkötöző-fonál

jobb és olcsóbb mint a raffia.

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a

Fischer-féle

zsák és ponyvagyárban Budapest Nádor-utca 31-33 sz. szerezhető be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 23 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmainak és viszonteladóinak szállítója.

Pontos, szolid kiszolgálás. **Ponyvakölcsönző Intézet.** Tessék ajánlatot kérni!

2260

Gazdátársaink sz. figyelmébe ajánljuk, hogy

rézgálicot,

rézkénport,

permetezőket.

kénporfuvókat,

továbbá

zsákokat,

ponyvákat,

olajokat

2336 II

m ü t r á g y á t

:: állandóan raktáron tartunk s legjutányosabban szállitunk. ::

Tessék ajánlatot kérni

Székely Gazdák Szövetkezete Marosvásárhely.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. sz.

Alakult 1900. Alakult 1900.

Biztosítási alap

Alapítványok a kormány hozzájárulásával . . . 1,981.360.— K.
Tartalékok . . . . . 2,401.687.53 „

Összesen: 4,383.047.53 K

1901. évi fölösleg . . . . . 90.849.— „
1902. „ „ . . . . . 59.782.26 „
1903. „ „ . . . . . 109.331.78 „

1904.	„	„	72.438.23 K
1905.	„	„	61.736.60 „
1906.	„	„	39.248.65 „
1907.	„	„	41.877.32 „
1908.	„	„	31.088.76 „
1909.	„	„	106.589.64 „
1910.	„	„	120.164.38 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életérol különféle módozatok szorint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

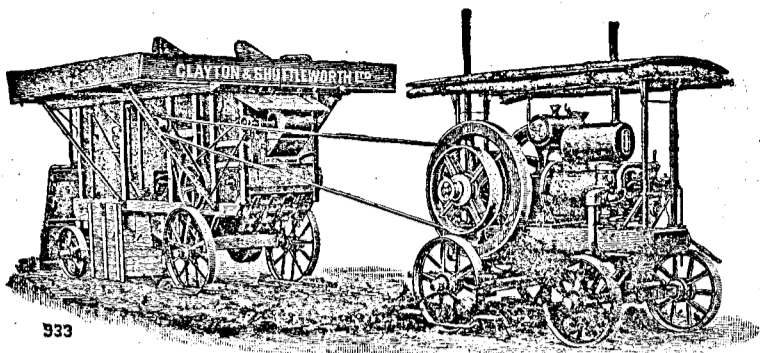
Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalé-

ékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek. Az 1907. 1908. 1909. valamint 1910. évi üzletfeleslegből pedig tartalékaikat gyarapítottuk, ugy hogy 1910. év végén a tartalékok 2.401.687,53 koronára rugnak.

Biztosítási ajánlatok benyujtandók közvetlenül, vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

2008

Az Igazgatóság.

Kolozsvárt nagy raktár.

Mérnök látogatás
díjtalan!

Clayton & Shuttleworth Ltd.

mezőgazdasági gépgyár képviselete.

Nyersolajmotorok,

Szivógázmotorok,

Benzinmotorok

és

Kenő olajok.

Erdélyi Gazdasági és Kereskedelmi Vállalat
Dr. Osztián Olivér és Társai
Ferenc József-ut 31 Szám.
Sürgöny cím: Coloniatale Kolozsvár.
Telefon interurban: 934. SZ.

Műszaki

cikkek.

2485

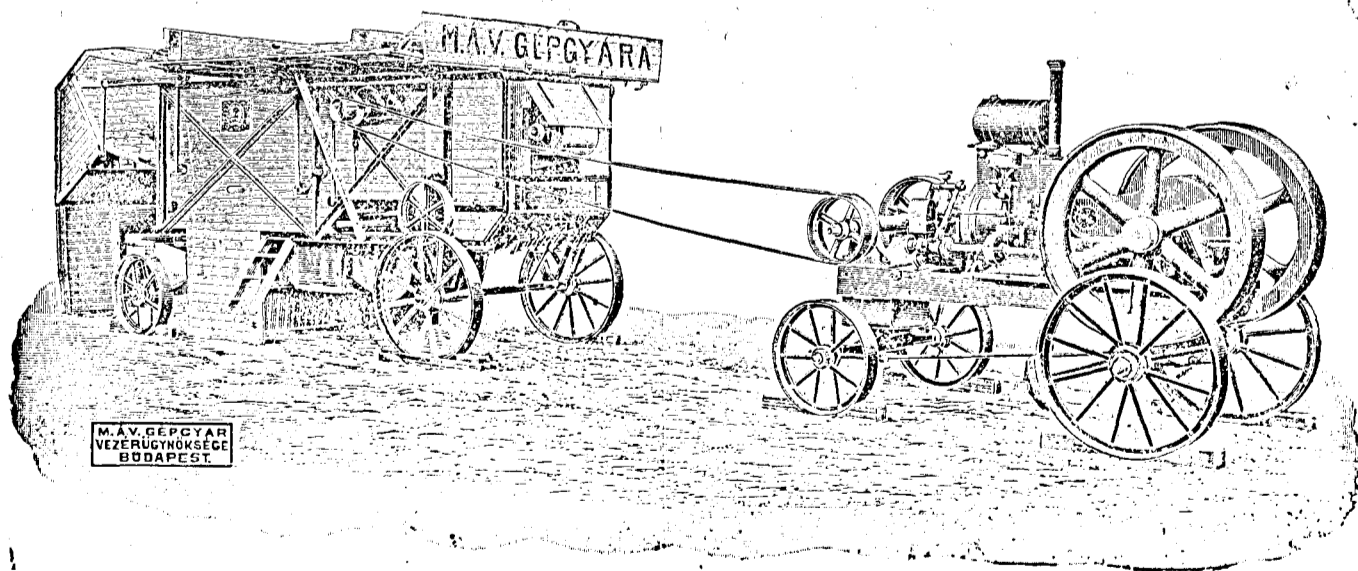
Kérjen ajánlatot!

Legujabb szerkezetű

BENZIN CSÉPLŐ-KÉSZLETEK

túlszárnyalnak minden más gyártmányt.

2021

Nagy munkaképesség!

Gazdaságos üzem.

Kivánatra szivesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügnöksége, BUDAPEST.

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTOSEG ES KIADOHIVATAL:
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZAM.
:: A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ::

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Kérelem Erdély nagy- és középbirtokosaihoz.	409
Termés és áralakulás. <i>Fabricius Endre</i> .	409
A romániai tanulmány-út.	410
A malacoztatás idejéről. (s.)	4.0
Állami népségítő gazdasági akciók Magyarországon	411
Irodalmi szemle.	412
Kormányintézkedések	412
Vegyes közlemények.	412
Hirdetések.	

Kérelem Erdély nagy- és középbirtokosaihoz!

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által rendezendő árpakiállítás iránt az érdeklődés élénken nyilatkozott meg Erdélyben is. Az eddig bejelentett minták száma tekintélyes. A bejelentések legnagyobb része azonban inkább a kisebb birtokosok köréből érkezett.

A kiállításon az E. G. E. célja:

Erdély sörárpatermeléséről a különböző vidékek sajátos helyzetének előtüntetésével áttekinthető képet nyújtani;

a bel és külföldi fogyasztók figyelmét az erdélyi árpa versenyképességére felhívni s ezáltal az értékesítés ügyét szolgálni.

a bemutatott árpaminták alapján tanulságos összehasonlításokat eszközölni s a termelők figyelmét az árpatermelés intenzívebbé tételére buzdítani.

Ezen cél előmozdítása kivétel nélkül Erdély minden nagy- és középbirtokosának érdekében áll, ép azért felkérjük mindazon nagy- és középbirtokosainkat, kik eddig még nem jelentették be a kiállításon való részvételüket, hogy az 1911. évi árpaterméseikből sziveskedjenek 9.5 kgrm. árpamintát legkésőbb szeptember hó 5.-ig a Kolozsvári Gazdasági Akadémia Növénytermelési Tanszéke címére beküldeni.

Az árpaminta a kellően tisztított, azonos árpa mennyiség több helyéről veendő s a szükséges 9.5 kgr-nyi minta két zacskóba osztandó el úgy, hogy ezek mindenkébe egyenként kb. 4.75 kgrm. jusson, illetőleg a telt és bezárt zacskó 5 kgrm.-nál több ne legyen. A zacskóba bezárás előtt a beküldő

nevét magán viselő jelzőlap helyezendő, a zacskót bezáró kötelék ólommal vagy pecséttel zárandó le. A mintát a kiállító saját zacskójában küldi be a postán bérmentetlenül.

Minden néven nevezendő felvilágosítással és a szükséges bejelentő lapokkal az E. G. E. Titkári hivatala szolgál.

Termés és áralakulás.

A földművelési miniszter legutóbb kibocsátott termésbecslése búzából és rozsból közepes termést helyezett kilátásba, búzából 48.3 millió, rozsból 13 millió métermázsára becsülve az ideai terméseredményeket. Évekkel ezelőtt egy ily nagyságu termés a közepesnél jobbnak, közel rekord termésnek lett volna mondható. Azóta azonban változott a helyzet. Mezőgazdasági kultúránk nagyot haladt, a belterjes, gondos művelés folytán — dacára szeszélyes időjárásunknak — a holdankénti átlagtermés emelkedett. De emelkedett fogyasztásunk is, nemcsak azért, mert évek folyamán szaporodott a népesség, hanem mert megjavulván a kereseti viszonyok, jobb bőségesebb táplálkozást engedhet meg magának a fogyasztók legszélesebb rétege. Ily körülmények közt kevés eredményeink is más elbírálás alá esnek és ma egy 48 millió búzatermés, 13 millió rozstermés, összesen tehát 61 millió kenyérmag termés nem nevezhető rekordot megközelítő, vagy jó közepes termésnek, hanem csak közepesnek, amely, ha a szerződéses vámterület másik fele, Ausztria is a rendes termésnek megfelelő eredményt el tudja érni, épen fedi a monarchia szükségletét. Ausztriában azonban az idén nem lehet számítani a múlt évihez hasonló termésre, mely normális termés számba ment, melynek következtében, ha fogyasztásunk csak valamivel nagyobb lesz, nem fogjuk kielégíteni tudni a szükségletet, vagyis nagyon is bizonytalan, elégséges lesz-e a két állam termése búzából és rozsból a népesség táplálkozásának ellátására. Nagyon természetes, hogy a termés és szükséglet azonos mérve szabályozza ily módon az ideai termés gabonaáralakulását. Az aratás első időszakában a tőzsde figyelmen kívül szerette volna hagyni a termésnek a fogyasztáshoz való viszonyát és kísérletképen meg-

indult a buza és rozs árának a határidő üzletben lefelé való licitálása. Adták a tőzsdén a papiros búzát azon reményben, hogy a rohamos áresésből legalább is gondolkodóba esnek a gazdák és sietnek azonnal értékesíteni a termést, nehogy az egyre hanyatló évek mellett esetleg még olcsóbban kellessék majd elvesztegetni a gabonát. A tőzsde azonban rossz szul számított. Elhibázta számítását akkor, mikor a gazdák tapasztalatlanságára épített. A tőzsde visszaringatta magát abba az illuzióba, mintha gazdáink ma is az a pigra massa lenne, amely saját tehetetlenségénél fogva cselekvésre képtelen. Elhibázta számítását a tőzsde, mert gazdaközönségünk nemcsak sokat tapasztalt és tapasztalait értékesíteni is tudja, hanem magába szívott egy kis kereskedelmi szellemet is, amely látókörét tágitotta és amely megtanította a kedvező konjunkturák kihasználására. A gabonaáralakulások kulcsa ma a gazdatársadalom kezében van. Egyedül tőle függ, kedvezően értékesíti-e vagy sem. A termés a szükségletet épen csakhogya fedi. Az áralakulás tehát attól függ, mily sürgősen lép fel a kínálat. Eddig a gazdatársadalom helyes számítással megtalálta az utját annak, miként lehet a gabonaárak további esését megakadályozni? Távol tartotta magát a piactól. Ezzel nemcsak az árhanyatlást akadályozta meg, de sőt javította is az árfolyamot. Egyenes lassu kínálattal a helyzet még javulhat is, javulni kell, mert a helyes számítás szerint belföldi búzánk ma annyit ér, mint a külföldi buza, melyet még a behozatali 6.30 koronás vám is terheli. A nemzetközi gabonapiac barátságos helyzete alakul ki, a nagyobb gabonakiviteli államok kevésbé kielégítő terméseredményei folytán. Ott nagyobb árhanyatlás szintén nem fejlődhet ki, kevésbé oly foku, amely lehetővé tenné, hogy még a jelen árak mellett külföldi gabona jöhessen hozzánk. De a fogyasztás nagyobb mérve mellett számításba veendő kevésbé sikerült, illetve csekélyebb terméseredményekkel biztató kapásnövények, a burgonya és tengeri melyekből felmerülő hiány takarmányozási célokra is jelentékenyebb mennyiségű gabonaféle felhasználását teszi szükségessé, valamint számításba kell venni azt is, hogy a csekélyebb burgonya és tengeri termés a legszélesebb

Szives tudomásul! Angliában időző osztályvezetőnk értesítése szerint szeptember hó elején **árverésre** kerül Budapesten kb. **300 drb. nagy testű, kiválóan jól tejelő, kizárólag fiatal, hasas, Dairy-Cows** tehén és pedig: **Red-Dairy, Road-Dairy és Derby-Dairy**. A katalogusnak idejében való megküldése végett az érdeklődők mielőbbi igénybejelentését kérjük.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE
BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 31.

fogyasztórétegek bizonyos hányadát is a buza és rozsfogyasztásra fogja inkább szorítani. A fogyasztásnak szüksége van az utolsó szemig arra a termésre, amit az idén betakarítottunk. A nagyobb szükséglet fogja a gabonaárakat kedvezően befolyásolni és hogy ez tényleg bekövetkezik-e, az csakis a gazdától függ, akik, ha nem élnek a kedvező alkalommal, más fogja ezt kihasználni.

Fabricius Endre.

A romániai tanulmány-út.

VI.

Craiova, 1911. VII/8.

Estére Craiovába mentünk. Későbbre járt az idő, de azért egy páran megreszkíroztuk a híres Bibescu park megtekintését, hold és villanyvilágítás mellett. A szépen gondozott parkocska csekély 150 (százötven) hektár területű.

Másnap az állomásra menet, vasárnap lévén, gyönyörködhettünk Románia legszebb népi ünnepiruhás fiúiban, lányában, kik után társaságunknak még az öregebbjei is vissza-vissza fordultak. A hozományukat aranypénzben nyakukon viselő menyecskék is egytől-egyig szépek valának, meg a férfiu népség is derék szép szál emberekből áll.

Segarcea, 1911. VII/9.

Reggel Segarceába vezetett utunk, a vidék a Dunántúl egyrészt emlékeztető szelid halmos, de csak egy darabig, mert aztán megint elterül egészen. A segarceai 15.000 (tizenöt-ezer) hektáros állami birtok is olyan sik, hogy csak épen a szőlőnek találtak egy 100 hektáros kissé emelkedettebb helyet, meg a ménes legelőnek. Kilenc kerületre oszlik, de az egész egy tagban és mezőhegyesi mintára van berendezve, csak annál kissé kezdetlegesebben. Épületei nagyon szépek, földje kitűnő, állatállománya, tekintettel arra, hogy még csak 7 éve kezdték igazában kultiválni, elég szép.

Lóállományuk számát nem tudjuk, de ami a fajtákat illeti:

- angol telivér,
- arabs telivér,
- angol × arabs,
- nonius (mezőhegyesi)

ménekkel dolgoznak, van továbbá egy pár hidegvérű ménjük is, köztük egy Bábólnáról hozott ardeni is.

Miután jól kigyönyörködtük magunkat néhány eladásra szánt csikó iskola-lovaglásában a fedett lovaglóiskolában — megtekintettük a villanyos központot, műhelyeket, általában az egész belső majort, hatalmas szép magtárt, mely kicsi mása a Constenfai elevátornak 37.000 (harminchétezer) hektóliter befogadó képességgel.

Szarvasmarhaállományuk tiszta moldovai és moldovai × simmenthalival. Tejelési ered-

mény *moldovaiak* után évi 1400 liter, keresztettek után 2100 liter.

A keresztetésnek még csak első generációja fejlődik — további eredmény nem tudni: milyen lesz *tejelésre*, küllemre, egyébként pedig ha az állami uradalomban a jó takarmányozás következtében be is fog válni, hát a nép kezén nem, mert láttam a nép szarvasmarhaállományát s azt is láttam, hogy hogy tartják. Lesznek majd a szürke kis jószágok helyett — pirostarka még nyomorultabb állatok — mert a színben még nincs benne a fajta jó tulajdonság, ha sem a klíma, sem a tartás nem megfelelő.

Majd a faiskolát és a faiskola területén levő fácskányesztést néztük meg, mellyel szép eredményeket érnek el. Az erdészeti keretében — bekerített helyen — van egy kis szarvas tenyészetük is. Elénkhajtották az egész állományt, volt vagy 50 felé; olyan szépek voltak, bogy sokáig elnéztük volna, de rövid volt az idő, tovább kellett menni.

Igazi fényes reggeli után, (mert az első érkezéskor kaptuk,) melyet az erdészeti sörözés előzött meg, kimentünk a méhészet és gyümölcsös megtekintésére, mely mindkettő mintaszerűen szép.

A méhesből a baromfitelep megtekintésére indultunk, hol orpington, langhsam és plymuth tyukokat, bronz tyukokat, touluzi ludakat és rueni kacsákat láttunk. A baromfitelep célja, a nép között ingyenes szétosztásra, illetőleg cserére való szaporítás.

Azután a mangalica tenyészetet néztük meg, mely szép, csak még nem elég egyenletes, most fogarasi és mezőhegyesi kanokkal dolgoznak.

Majd a gyönyörű szép és egyben hatalmas pincét tekintettük meg, mely épen 1/4 millió K-ba került. A földszinten van a szüretelő helyiségnek nevezhető rész, hol hatalmas zúzóknak vannak. A zúzókból egy szakasszal lejjebb hidraulikus sajtókba megy a törköly, a must meg hordókba ismét egy szakasszal lejjebb, mely egyszersmint *erjesztő* helyiség is 12—15 C° hőfokkal, az erjesztőből egy szakasszal még lejjebb levő *iskolába* kerülnek a borok, melynek hőfoka 8—12 C°, azután újra egy szakasszal lejjebb van a raktár. Az első fejtés még az *erjesztőben* történik a többi az iskolában, illetőleg raktárban. Első évben 4-szer, azután egyszer fejtik eladásig, illetőleg palack-érettségig.

Az egész pince berendezése teljesen modern, hatalmas cement és fahordókkal. Van a többek között 6 drb. a 250 hektóliteres hordójuk is. Hidraulikus sajtójuk *óránként* 80 hl-ert, asbest szűrőjük 10 hl. dolgozik. Készítenek pezsgőt is. A pincében a múlt télen 7500 (hétezeröttszáz) hektóliter bor volt, de sokkal több is befér. Van laboratórium is.

Érdekes, hogy Romániában az összes pa-

lackozott borok vignettáján rajta van a bor vegyelemzése is. A pincében az elemezetlen hordókból is jó borokat kóstoltattunk.

Majd a legelésző ménesben gyönyörködtünk, volt ott sok magyar származású lónak is utódja. Együtt legelnek mind, a fajtákat illetőleg a fentebb felsorolt mének nyujtanak tájékozást.

Vissza haladva a közponba útközben egyik kerületi intéző lakásán ozsonnáztnnk, azután egy állami iskolát néztünk meg.

A központban megebedeltünk, s azután a lakosok és szives házigazdáink igazi *»eljenzése«* közben indultunk útnak — hazafelé.

Általános impresszióink kellemesek voltak, s azok is maradnak. Szomszéd államunk határozottan rá lépett a haladás útjára, s halad is gyorsan. Népe jó, nem olyan, amilyennek egy néhány hazai leírás után hinnők.

A gazdálkodást jó példával és jó politikával viszik előre, s láthatjuk, hogy nagyon is megértették az idők szavát.

Julius 10.-én vonaton ültünk hazafelé és 11.-én reggel — sok szép emlékekkel és tapasztalattal — mindnyájan hazaérkeztünk.

(Vége.)

A malacoztatás idejéről.

A malacoztatás nincsen időhöz kötve, s így az év bármelyik hónapjában malacoztathatunk, legfennebb célszerűségi szempontok készíthetnek bennünket arra, hogy bizonyos meghatározott időt válasszunk. A falusi u. n. csűr-hés tenyésztésnél a malacoztatás egész éven át történik, mert itt a kan folyton a csűrhe között van, a rühedő kocát az év bármelyik hónapjában felbugathatja, s így malac is eshetik egész éven át.

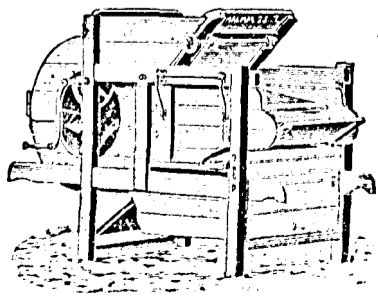
Uradalmi tenyészetekben legtöbb esetben más eljárás divik; itt bizonyos meghatározott időhöz van kötve a malacoztatás, mert nagyobb falkában sok gondot okozna a külön-külön való lemalacozás, a vemhes kocákra való gondosabb felügyelet, s a különböző koru malacok felnevelése.

Nagyobb falkánál ezen kívül az ivadék egyöntetűségére is ügyelni kell, mert eladásoknál vegyes koru ivadék nem fogadtatik olyan szívesen, mint a nagyobb és egyöntetűbb tömegek. Itt tehát nagy gondot fordítanak arra, hogy a malacozás lehetőleg egy időben történjen, s mentől rövidebb ideig tartson, mert így annál egyöntetűbb lesz a malacfalca is.

A malacoztatás hosszabb, vagy rövidebb lefolyására természetesen a bugatással gyakorolhatunk befolyást, arra törekedve, hogy a tenyész kocákat lehetőleg rövid idő alatt bugassuk fel. A felbugatás a rühedéstől függ. Ha a rühedés lehetőleg rövid idő keretén belül éri utól tenyész kocáinkat, feltéve, hogy elegendő kannal rendelkezünk; a felbugatás is igen gyorsan fog menni.

A gazda teendője itt mindössze abban áll, hogy lehetőleg jó és elegendő számú kant tartson, nehogy a kanok elégtelensége legyen oka a rühedés elmulasztásának. Egyik koca hosszabb másik meg rövidebb ideig rühed, s ezen időt lehetőleg ki kell használnunk, mert elmulasztása esetén 9 esetleg 21 sőt jóval több nap múlva ismétlődik csak ezen állapot.

Az elmulasztás és így megismételt buga-

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek !!

Európaszerle első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzőket kérni.

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselő

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérigénysége

BUDAPEST, V., Váci-körút 32.

tás mindig baj, mert ez már későbbi malacozást jelent. Nemcsak nagyobb, hanem kisebb falkáknál is jó az egyidejű malacoztatás, mert a felnevelés így könnyebb, egyidőben történő malacozás, nevelés, elválasztás stb.

A tenyészkánokat nagyon jól tartani nem tanácsos; csak kissé elhízott állat is már nehezen bug. Azt lehet mondani, hogy indokoltabb a silány tartás, mint felhizlalás. Inkább sovány, mintsem kővér kondíció a megfelelő. A nagyon jó kondícióban levő kau kényelmes, nem szivesen bug, s esetleg több koca rühdését mulasztja el, ami különösen nagyobb tömegre dolgozó uradalmi tenyészeteknél igen nagy hiba.

Van reá eset, hogy a különböző idejű azaz egy év alatt többször történő malacoztatás az indokolt. Ezt mindig a vidék viszonyai szabják meg. Pl. ha a malacokat nem felnevelésre szánjuk, s nem mint süldőket, hanem mint pecsenyemalacokat óhajtjuk értékesíteni, akkor a bugatást úgy kell berendeznünk, hogy azon időre legyen mindig piacképes pecsenyemalacnak, amikor annak ára legmagasabb, s mikor legkeresettebb az. Itt tehát a vidék viszonyai döntenek, mert hisz végeredményében a jövedelmezőség a fontos, s minden más körülményt alárendelhetünk annak.

Azon esetben, ha tenyészállatok felnevelése és értékesítése a célunk, szintén fennfroghat a különböző időben történő malacoztatás, mert így biztosabban tudjuk választott malacállományunkat értékesíteni. Még igen jó hírű tenyésztők sem képesek egyszerre nagy tömegű tenyészanyagot eladni, s így tanácsos a több szakaszban történő, malacoztatás szükségessége, mert így kisebb tömegekben könnyen értékesíthetők azok.

A különböző időben történő, vagy nagyon elhuzódó malacoztatás tehát csakis akkor nevezhető hibának, ha a malacokat felnevelésre szántuk, s azokat mint süldőket óhajtjuk értékesíteni, mert eltekintve a költségességtől az állomány egyformaságából is sokat veszít.

Kisebbszámú tenyésztőknél, ahol egy-két kocáról van szó, a malacoztatás bármikor történhetik, mert itt nem okoz nagy gondot a különböző kora állatok felnevelése.

A malacozás idejéről szólva meg kell említeni a nyári és téli malacoztatást. A malacoztatás mely rendszerint január, február hónapokban történik megfelelőbbnek mondható a nyári malacoztatásnál, mert a téli malac mire elválasztásra kerül, nemsokára legelőre mehet s itt megerősödik, míg a nyári malac süldőkorban megy bele a télbe, amit inkább megérez.

A vehem felneveléséhez 4 hónap — 114—120 nap — szükséges. Legtöbb koca a 116—117-ik napon szokott lemalacozni. A szoptatási idő 6—8 hétre tehető, melynek befejezte után a koca újra rühd. Egy év alatt tehát kétszer malacoztathatunk. A nyugati fajták mint yorkshirei, berkshirei, a kétszeri malacoztatást jól bírják, míg a hazai mangalica már inkább megéri azt. Kétszeri malacoztatást úgy kocaikra fokozott gondot kell fordítanunk, mert ez nagyon igénybe veszi az állat szervezetét s az igen hamar elhasználódik, kimerül, ami a malacok kisebb számában gyengébb minőségében, esetleg a kocák meddőségében nyilvánul meg. A kétszer malacoztatott kocák szervezete folyton igénybe van véve vagy a vehem, vagy a felnevelendő malacok által s így azok táplálására nagy gondot kell fordítani.

Az anya szervezete úgy van megalkotva, hogy rossz táplálás esetén is képes a vehem neveléséről gondoskodni még saját szervezeté-

nek rovására is, de csak egy bizonyos fokig. Ezen túl kimerül s esetleg elhull. A gyengén tartott vemhes kocák igen lesóványodnak a szoptatási idő alatt, megtörténik az is, hogy tejük elapad s a malacok nevelését rosszul végzik. A vemhes kocákat tehát jól kell táplálni, Nyáron csak legeltetni nem elégséges. Más kisebb teriméjű stápdusabb takarmányigényelnek azok.

A malacoztatás idejének megállapításánál figyelembe jön az istálló berendezése is. Ha meleg, védett sertésóllal nem rendelkezünk s a malacoztatás teljesen nyílt sopákban történik, akkor azt a kora tavaszi hónapokra kell tenni. (s.)

Állami népségítő gazdasági akciók Magyarországon.

V.

Az eddig elmondottakban arról referáltam a miniszteri jelentés nyomán, hogy a kirendeltségek a lehető és becsületes szociális tanítások útján miként akarják a falu népét magasabb hivatások vállalására alkalmassá tenni, s ime igen sikeres *szövetkezeti* élet ébredéséről nyújt a „jelentés” érdekes számadatokat. A szövetkezeti forma a falu embereit már törvényes kapcsolatokkal az egymásért és az összesért felelős jelleggel kapcsolja érdekszövetkezetbe. De különösen a százféle *uzsora* rettentő fekélye készítette a kirendeltségi vidékek vezető embereit arra, hogy faluként összerakván a kisemberek erőit, így képessé tegyék őket a sikeres önvédelemre, s ha az erő meggyűlt a közös termelésre, s az együttes értékesítésre. Sok helyütt olyan sulyosak voltak az uzsoraokozta bajok, hogy pl. a *falusi hitelszövetkezet* megalakítására minden más társadalmi (közös) intézmény létesítését megelőzte, — ám, ahol hidegfejük és melegszivük a vezetők, ezzel is meglehetett indulni a falu — reneszansz terén. A ruthén akció területén 143 kirendeltségi hitelszövetkezet működik, összesen 35.819 taggal, kik 1909. év végén 2,577.580 korona értékű üzletrészeket jegyeztek, ebből 1,392.654 koronát be is fizettek. Ezen hitelszövetkezetek által folyósított kölcsönök összértéke 7.890.140 kor. volt, az összes *takarékbetétek* 1,591.556 koronát értek (!), a takarékalapok összege pedig 264.545 korona volt 1909. év végén. Kialtó eredmények olyan vidéken, ahol tartalék-alapról, *takarékbetétekről* fogalmuk sem volt az embereknek, de annál szomorubb ismerték a városi legalis intézetek 12—14%-os kölcsöneit, a falusi pénzes emberek 20—30%-os kölcsöneit, megsulyosbitva azokat munka, termény, ajándék stb. szolgáltatásokkal, melyek értékével egész 50—60%-ig emelkedett az uzsora kölcsön! A pénzüvilág berkeiből ha ragos zengések hallatszottak, amikor az Országos Központi Hitelszövetkezet oly nagy öleléssel támogatta e téren a kirendeltségek munkáját, de a Shylock hangokat csakhamar elnyomta a sok felszabadult váltójobbágy szivéből, ajkáról elröppenő hála hangja. A paraszt hitelakció szükségességét annak idején jeles publicistánk, Bartha Miklós* ecsetelte, megrázó epizódrajzokkal.

Az erdélyrészi területen 285 hitelszövetkezet működött 965 községben, 66.872 taggal, 97.800 üzletrészzel, 4,996.195 kor. értékkel, melyből 3,524.930 korona be is fizettetett; itt a *takarékbetét* már 5,674.800 kor., a tartalék-alap pedig 794.900 kor. volt!

* Bartha Miklós: Kazái földön.

A legfiatalabb (tót) akció 3 vármegyéjében 21 hitelszövetkezet létesült, 4.103 taggal, 6.583 üzletrészzel, s ezek értéke 307.900 kor. De már itt is van *takarékbetét* 725.000 kor. és 22.300 kor. tartalék-alap!

A kirendeltség kezelése alá került területek szegény községeiben az uzsorán kívül a nép etikájában, lelkében, testében majdnem nagyobb károkat okozott az *élvezési és fogyasztási cikkek* beszerzésénél működő boltos uzsora. A hiteluzsorát még ki lehet nyomozni, ha a szenvedő alany is segít, de a pálinka, kenyér, petroleum stb. stb. kiszolgáltatása körüli bajokról restel a paraszt panaszkodni. Itt is erőteljesen kellett fellépni a kirendeltségnek, s annál bátrabban, mert itt már magasabb (merkantil) helyekről kereskedelmi érdekek károsítását harsogták az érdekelt szócsovek. Sőt némely kereskedelmi és iparkamara is beugrott ezen álpanaszoknak! De miért fogyasszon a paraszt a pénzéért burgonyát a kenyérben, amikor lisztből gyúrtnak hiszi azt; miért sulyosbitják a lisztet ásványi porokkal, a gyümölcszseszben faszesz égeti a torkát és így tovább. Meg kellett alkotni a *„fogyasztási szövetkezeteket”* is, s ebben a *„Hangya”* országos intézetnek nagy érdeme van.

A ruthén akció területén a hitelszövetkezetek keretében lehetett csak *fogyasztási áruháztárakat* felállítani, mert önálló fogyasztási szövetkezet vezetésére már nem akadt 15 év előtt intelligens ember ezen apró hegyi falvakban, elég dolguk volt a hitelszövetkezettel, de meg talán a részvénytőkét sem lehetett volna fedezni kellő mértékben. A hegyvidék 5 vármegyéjében 1909 végén 77 áruháztár működött a kirendeltség közvetlen ellenőrzése alatt 1,863.245 kor. bruttó forgalommal. Egy ilyen falusi áruháztár el tudja látni embereit az ostorszíjtól kezdve a vasárnapi félliter „Hangya”-bor élvezetéig mindennel, amire háztartásában és gazdaságában szüksége van, s mégis milyen csekély a bruttóforgalom, s a miniszteri jelentés is hangsúlyozza, hogy a nettó jövedelem „igen csekély, mert az áruháztári intézmény nem nyereségre alapított vállalkozás”!

Hát miért az a keserű hang a merkantil berkekben, amikor ezen áruháztár és fogyasztási szövetkezetek „engros” ugyancsak a gyáráktól, s nagykereskedőktől szerzik falusi portékáikat! Nem kamatért dolgoznak a szövetkezetek, de azért az egy-egy ruthénért, vagy románért, amelyik a faszeszes pálinkától egy-egy faluban évenként a — mérgezés tünetei között elpusztul!

Ugyancsak indokoltá teszi a fogyasztási boltok alakítását az a közlemény is, hogy sok kis távolos községben olyan szegényes a falusi bolt, hogy még az itt lakó falusi ember egyszerű igényeit sem bírja kielégíteni. Az erdélyrészi kirendeltség területén 139 faluban működött fogyasztási szövetkezeti bolt, 440.807 kor. értékű üzletrészzel, s az 1909-ben eladott áruk értéke 4,310.677 kor. volt. A felvidéki kirendeltségnél 33 fogyasztási szövetkezet alakult 1908 óta, 1909-ben már 889.000 kor. volt a bruttó bevétel, s tiszta nyereségként 12.831 korona mutatkozott.

Az aktív, u. n. *értékesítő szövetkezetek* beállítására a legkedvezőbb forma a *tejértékesítő szövetkezetek* volna, u. i. jó fogyasztó városok környékén fekvő falvakból a fölösleges tejet, távolabb fekvő községekből pedig vaj, vagy sajt formájában értékesítik szövetkezeti uton. Azaz, mivel ezen az uton hamar fordul a pénz s fokozódott a jövedelem, a falusi em-

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.
 Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, közelők és finom angol és francia zsebkendők.
 Női len és chifon ingek, bugyigók, szoknyák, hálós ingek és kabátok.
 Fiú és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf
 utódai
 fehérnemű, vászon és szövetraktára
 Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.
 Telefon-szám 567. Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyszakaszak-szerűen készítő, olesó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédli és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.
 Amerikai önműködő ablakrolletták egyedüli raktár.

ber lassanként mind több és több „fölsőleget“ termel, s így egy-egy ügyesebb községekben valóságos tejgazdaságok keletkeztek. Sok helyen a tej révén olyan hasznokhoz jutottak a lakosok, amelyről azelőtt szó sem volt, szinte már megunták otthon fogyasztani a sok tejet és tejtermékeket. Az erdélyrészi kiredeltség 6 megyéjében 46 tejszövetkezet működött 1909-ben 4669 taggal, 6915 üzletrésszel; ezen szövetkezetek összesen 2,978.724 liter tejet értékesítettek, összesen 453.046 kor. értékben. Ezen szövetkezeteket gépfelszereléssel is segíti a földművelésügyi miniszterium. A felvidéken 8 tejszövetkezet indult meg 1908 óta, ezek szintén felszerelési segítyt kaptak az államtól. A falusi társulásoknak a mi viszonyaink között a legnehezebb formája a falusi tejszövetkezés, mert a falu naiv népe eltanulta a városi tejfaktótól a hamisítási módokat; s minden szigorú figyelmeztetés, s rendőrhatalósági büntetés dacára is mindig akadnak tagok, akik az összesség rovására ügyesebbek akarnak lenni. Az értelmesség fejlődésével, s nagyobb közegészségügyi révén majd csak jobban megbecsülik a tejszövetkezeteket.

(Folyt. köv.)

IRODALMI SZEMLE.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara kerületének 1910. évi közgazdasági viszonyairól szóló jelentését most adta ki. A jelentésben beszámol a kereskedelemügyi miniszternek kerülete 1910. évi közgazdasági viszonyairól és a kivándorlásról. A kerület mezőgazdasági és kerti veteményekkel való kereskedelméről, az állat-, állati termékek (tojás, turó, méz, gyapju) ásványvizek, fűszer-, vas-, fa-, bőr-, üveg- és porcellán stb. kereskedelméről nyújt általános képet a jelentés. Az iparról szóló részben a kerület ipartestületeinek, kereskedő társulatainak, munkásbiztosító pénztárainak ismertetésével, az ipari és kereskedelmi szakoktatással foglalkozik. Erdemesnek tartjuk e helyen külön felemlíteni a székely inas elhelyezés módját, melyet a kamara honosított meg. Minden járási kerületnek van egy »tanonc-sorozó« napja. A nép ezt tudja és a sorozó napra elhozza tanoncsorba kerülő gyermekeit. Ezek a sorozásokon jelen van a közigazgatás, a helyi Székely Társaság, a kereskedők, iparosok, a kamara képviselői, valamint a járási orvos is. Átnézik a gyerek iskolai bizonyítványait azután az orvos sorra vizsgálja őket, s megmondja, hogy alkalmas-e arra a mesterségre, melyet kiválasztott magának s az új pálya megválasztásáról tanácskoznak a szülőkkel. Ott mindjárt egyezségekre is lépnek a szülők a mesterekkel. Helyeiket szeptember előtt foglalják el az inasgyerekek; végleges szegődés csak négy hét után történik. A jelentés további részeiben foglalkozik a bányá-, vas- és fém-, kő-, anyag-, fa-, szövő-, építő stb. iparnak az 1910. évben felmutatott eredményeivel. A háziipar- és fűrdők ügyének tárgyalása után a múlt év közlekedési és pénzvizonyairól nyújt általános képet a kamara területéről. A jelentéssel kapcsolatban számos üdvös javaslatot tesz a kamara a kereskedelemügyi miniszternek úgy ipari és kereskedelmi valamint közgazdasági szempontból is.

T. B.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A gazdasági tudósítók támogatása. Gróf Khuen Héderváry Károly miniszterelnök mint belügyminiszter a gazdasági felügyelők és tudósítók támogatása érdekében az alábbi rendeletet bocsájtotta ki az összes törvényhatóságokhoz: Azok a nagyfontosságú országos érdekek, amelyek gazdasági hírszolgálat pontosságához fűződnek, a földművelésügyi miniszter urat a gazdasági tudósítói intézménynek oly módon való átszervezésére indították, hogy az egyes közigazgatási járások határain belül lehetőleg egyenlő nagyságu gazdasági tudósítói körzeteket állapítson meg, s a gazdasági tudósítóknak kötelességükké tegye, hogy körzetüknek minden községéről lehetőleg személyesen szerzett, megbízható értesüléseik és tapasztalataik alapján terjesszék be időnként tudósításaikat az illető vármegyébe kinevezett m. kir. gazdasági felügyelőhöz, aki ezeket a jelentéseket átvizsgálva, haladéktalanul a nevezett miniszter urnak mutatja be. Ez a hírszolgálat azonban a jelzett átszervezés után is csak abban az esetben lehet pontos és eredményes, úgy a m. kir. gazdasági felügyelők, mint a gazdasági tudósítók, ama községekből, amelyeket közvetlen tudósításaik beküldése előtt személyesen be nem járhatnak, megbízható helyről szerezhetik be a szükséges adatokat. Minthogy a nevezett miniszter szóban forgó adatgyűjtés sikerének biztosítása céljából a közigazgatási hatóságok közreműködését is igénybe akarja venni, ennél fogva felhívom alispán urat „utasítsa a járási főszolgabirokat és vármegyéje területéhez tartozó községek előljáróságait arra, hogy a vetések állása és a várható termés mennyisége felőli tájékoztatás valamint egyéb a mezőgazdasági statisztikai szolgálat körébe tartozó kérdések tisztázása céljából válaszos levelezőlapokon, vagy telefonon hozzájuk forduló m. kir. gazdasági felügyelőknél és a gazdasági tudósítóknál a kért felvilágosítást mindenkor haladéktalanul adják meg.

A temetők fűvének legeltetése. Fölmerült esetből kifolyólag elvi határozatként kimondotta a belügyminiszter, hogy aki szerződés alapján a temetők fűvét állataival legelteti, az 1897: XL. t.-c. 80 §-a alapján nem büntethető.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A tordai székely kongresszus. A Székely Társaságok Szövetsége f. hó 22.-én tartotta meg közgyűlését Tordán. A közgyűlésen szép számban jelentek meg a notabilitások, kiket Torda városának küldöttsége fogadott. A földművelésügyi miniszter képviselőjében Kócs Mihály dr., a kereskedelemügyi miniszter képviselőjében pedig *Betegeh* Miklós főispán jelentek meg, azonkívül számos erdélyi képviselő is volt jelen. *Deák* Lajos elnöki megnyitóját után *Ugron* Gábor tartotta meg a telepítési akcióról szóló előadását általános tetszés mellett. *Sümegi* Vilmos előadása elmaradt. A nemzetiségi kérdésről *Vertán* Endre tartott igen érdekes beszédet. Beszédet mondtak még *Bálint* Lajos, *Máté* József és mások. *Deák* Lajos lelkesítő záróbeszédében be-

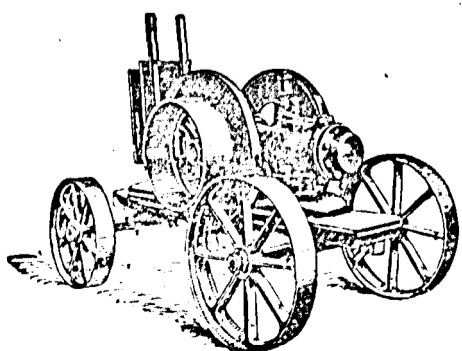
jelentette, hogy a jövő évi kongresszust Csik-szeredában fogják megtartani.

Borárverés. A tarcali magyar királyi vincellériskola pincéjében évenként négyszer és pedig: március 5., június 5., szeptember 5. és december 5.-én mindenkor délelőtt fél 10 órakor tartandó borárverésen eladják a tarcali m. kir. vincellériskola és hozzá tartozó állami szőlőtelepek bor készletét. A venni szándékozók az elárverezendő bort az árverés előtti napokon megizlélhetik. Előzetes bejelentésre a tarcali vasuti állomásra kocsit küldenek.

Állatdíjazás Mezőörményesen. Az Erdélyi Gazdasági Egylet kolozsvármegyei szakosztálya a m. kir. földművelésügyi miniszterium államsegélyével szeptember hó 3.-án Mezőörményesen járási állatdíjazást rendez. A rendezőbizottság elnöke: *Velits* Zoltán, tagjai pedig: *Kibédy* Albert, *Krisztea* István, *Héjja* Albert, *Papp* Ferenc, *Nikora* János, *Zsurkán* Ávrám, *Klein* Mór, *Török* Bálint az E. G. E. gyakornoka.

Katonai autók- és a gazdák. Lapunk előző számaiban részleteiben közöltük a hadi célokra alkalmas gépteherkocsiknak a miniszterium által való segélyezését. A földművelésügyi miniszteriumból most kaptuk meg ezen gépkocsik használatára és segélyezésére vonatkozó határozatokat. Miután az állam tekintélyes összeggel járul a költségekhez, tagjainknak figyelmébe ajánljuk a gazdasági ismeretükbe is beilleszthető teherkocsik beszerzéséről, használatáról és segélyezéséről szóló határozatokat, melyek titkári hivatalunkban megtekinthetők.

Hordók hitelesítése szüret előtt. A közeli szüret és a jó eredménnyel kecsegtető szőlők jelenlegi állására való tekintettel Szabolcs vármegye alispánja bár csupán a vármegyéje közönségéhez, mégis azonban az ország valamennyi szőlőbirtokosát érdeklő felhívást bocsátott ki avégből, hogy a gazdasági hordók jelzése, hitelesítése és újra jelzése iránt jó előre gondoskodják. Ugyanis az 1907: V. t.-c. értelmében hitelesítéssel el nem látott hordók közforgalomba nem bocsáthatók, ily hordók szállítását a magyar királyi államvasutak nem eszközlik s tulajdonosuk kihágási uton szigorúan büntetettik. A hordók jelzését és újrajelzését a vármegyei hordójelző hivatalok vannak hivatva teljesíteni a szabályszerű díjak ellenében. A vármegyei hordójelző hivataloknak azonban rendszerint csak egy tisztviselő áll rendelkezésre, ki a közönség igényeinek csak akkor tud eleget tenni, ha a teljesítendő munka elvégzésére elegendő idő áll rendelkezésére. Általában bevett szokás pedig az, hogy a hitelesítést a magánfelek csak közvetlen a szüreti idény beállta előtt kívánja eszközöltetni, mely esetben a hordójelző tisztviselő a tömegesen érkező kívánalmaknak eleget tenni képtelen. Mivel tehát minden szőlőbirtokosnak és hordógyártással iparilag foglalkozóknak felette áll, hogy hordók jelzését a vármegyei hordójelző hivatalnál jó előre kérelmezzék, Szabolcs vármegye alispánja a járási főszolgabirokat és községek előljáróságait felhívta, hogy hatóságuk területén a legszélesebb körben és több ízben tegyék közhírré, hogy az érdekeltek hordók jelzése iránt már most gondoskodjanak.

Oberurseli Motorgyár
Legbiztosabb hajtóerő a
G N O M

Részvény-Társaság Oberursel
Iroda és raktár: Bécs, VI/1., Gumpendorferstrasse 72/E.

magánjáró benzín- és
nyersolajmotor.

5000-nél több motor üzemben. Könnyen kezelhető.
Árjegyzék ingyen és bérmentve. 2579

— **Argentina és a hegyaljai bor.** J. Alazraqui, argentinai borászati és szőlészeti főfelügyelő, európai tanulmányutján ellátogatott Tokaj-Hegyaljára és behatóan tanulmányozta a tarcali vincellériskolát, majd Tokajba, Tolcsvára és Sárospatakra is elment és végigjárta a szőlőket. A főfelügyelő nagy elragadtatással nyilatkozott a hegyaljai borról és kijelentette, hogy az Argentinában való export érdekében mindent el fog követni. Itt időzésének utolsó napján Sárospatakra ment, hol Windischgrätz herceg látta vendégül.

— **Magyarország 1910. évi külkereskedelmi forgalmának végleges adatai.** A magyar áruforgalmi statisztikai értékmegállapító bizottság f. hó 8.-án tartotta az évi bizottsági ülését, melyen a bizottság szakosztályai által az 1910. évre megállapított egységértékeket jóváhagyták. A végleges adatok szerint Magyarország összes behozatala 1910-ben 1852 millió koronát, összes kivitele 1717 millió koronát tett; áruforgalmunk mérlege tehát 135 millió koronával passzív. Árumérlegünknek ez a passzivitása 27 millió koronával nagyobb, mint az előző évben, noha akkor a gyenge buza-termés folytán jelentkezett abnormis buza-importért keres száz millió koronát fizettünk a külföldnek. A behozatal újabb emelkedése ezuttal legnagyobb részt az iparcikkre esik, még pedig különösen gyapjuárakra, gépekre, konfekcionált árukra, kikészített bőrökre és bőrárakra, faárakra, vasárakra stb. Mezőgazdaságunk fejlődésének örvendetes jele az, hogy a gépek behozatalának többlete jórészt a mezőgazdasági gépeknél (gőzekemozdonyoknál, cséplőgépeknél, aratógépeknél stb.) mutatkozik. A kivitel értékösszegének csekély változását a magyarázza, hogy a marhaárak felszökkenését, a levantei cukorkivitel nagy fellendülését s az 1910. évi jó buza- és rozstermés okozta gyarapodást bőven ellensúlyozta a liszt kivitelnek — különösen értékben való — nagy csökkenése, valamint a zab- és árpaexport kisebbedése.

— **A nemzetközi tejpiacról.** A svájci parasztszövetség nemzetközi tejárjegyzői irodája most adta ki jelentését az év második negyedéről, amelyhez Svájcön kívül Magyarországból, Ausztriából, Franciaországból, Olaszországból, Németországból, Svédországból, Norvégiából, Németalföldről, Belgiumból, Nagybritanniából, Dániából, az Egyesült-Államokból és Olaszországból szolgáltatott részint gazdasági testületek, részint hivatalos közegek és intézmények adatait. A jelentés az idej szénatermést egész Európában mennyiségre és minőségre nézve közepesnek állapítja meg, míg Amerikában a nagy hőség jelentékeny kárt okozott. Sajnos, július eleje óta több európai állam rétje is sokat szenvedett a szárazságtól, úgy, hogy a szénatermés mennyiségre jóval kevesebb, mint a minőt a jelentés számba vett. A tejtermelés a második évnegyedben csökkenést mutat az előző év ugyanez időszakához képest, csak a skandináv államokban mondható normálisnak. Ennek következtében a tej ára kissé drágult, ami előreláthatóan fokozódni fog. A sajt ára alig váltzott, de a piacon nagyobb volt az élénkség, mint az előző évnegyedben. A vaj ára alig változott, de a piacon, különösen Közép-Európában némi emelkedés mutatkozik. A harmadik évnegyedre a jelentés szilárd áralkulást, sőt többnyire a tej és vaj árának némi drágulását helyezi kilátásba.

— **Nemzetközi mélyfúró-kongresszus Budapesten.** A favalyi brüsszeli nemzetközi mélyfúró kongresszuson a kongresszus úgy döntött, hogy legközelebbi ülését ez évben Budapesten tartja. A kongresszus tagjainak figyelmét Magyarországra az itteni mélyfúró munkálatok irányították elsősorban a kissármási földgázforrások kiaknázására irányuló fúrások. A kongresszus szeptember 17.-én ül össze. Diszelnöke Lóczy Lajos egyetemi tanár, elnöke Zaeringer igazgató, elnökhelyettes Andriacs János miniszteri tanácsos. Az üléseket a műgyetemen tartják. A háromnapos tanácskozás után a külföldi vendégek Kissármásra látogatnak el, hogy az ottani fúró-munkálatokat megtekintsék.

— **Ösztöndíjak az állatorvosi főiskolán.** A budapesti m. kir. állatorvosi főiskolán a jövő tanév elején nagyszámú állami ösztöndíj kerül kiosztásra. Jeles gymnásiumi, vagy reáliskolai érettségi bizonyítvány alapján beiratkozó hallgatók évi 600 K, jó érettségi bizonyítvánnyal beiratkozók 400 K ösztöndíjban részesülnek, mely a tanfolyam közben tanusított kedvező előmenetel esetén évi 800 K-ra emelkedhetik. Az állami ösztöndíj élvezete nem kötelez utólagos szolgálatra bizonyos hivatalos állásban. Az ösztöndíjat kérő folyamodványokat, melyeket az érettségi bizonyítvány másolatával és szegénységi bizonyítvánnyal kell felszerelni, a f. é. szeptember hó 1—8-ig tartó rendszer beiratkozások alkalmával lehet a főiskola rektori hivatalában (Budapest, VII. Rottenbiller-u. 25. sz. benyújtani. Az ösztöndíjakon kívül a szorgalmas és szegénysorsu hallgatók tandíjengedésben is részesülnek a négy évig tartó tanfolyam közben, azonkívül a főiskola keretében létesített diákasztal a hallgatók jó és olcsó élelmezéséről gondoskodik.

— **A tokaji bortermelők társaságának most közzétett évi jelentéséből** kitűnik, hogy a négy évvel ezelőtt 120.000 korona alaptőkével létesült vállalat most már 400.000 korona alaptőkével rendelkezik s 70.200 korona tartalékalapot hozott össze. Ez azt bizonyítja, hogy a tokaji borral való kereskedés, ha azt helyes irányban folytatják, egyike a legjobb kereskedelmi vállalkozásoknak. A lefolyt üzleti évben a társaság összesen 244.119 liter bort értékesített 444.740 korona értékben. Ebből Magyarország és Ausztria 368.447 korona 18 fillér, a vámkülföldre pedig 76.293 korona 35 fillér esett. A társulat ezentul a mostaninál még fokozottabb akciót akar kifejteni a tokaj-hegyaljai borok értékesítése érdekében, s e végből irodáját most Budapestre helyezi át.

— **Országos tenyészalkiállítás Budapesten.** A magyar királyi mezőgazdasági muzeumban október 5.-től 15.-ig rendezendő országos tenyészalkiállítás előkészítő munkálatai *Répássy* Miklós műszaki tanácsos vezetésével már megindultak. A kiállításra eddig elé több díjat tüztek ki s azok odaitéléséről a földmivélsügyi minisztérium által összeállított bíráló-bizottság dönt. A kiállításra szánt anyag a megnyitás előtti napon szállítandó Budapestre. A megjelenő katalógusba a kiállítók kívánságára halgazdaságuk általános ismertetését is fölveszik. Bejelentőlapokat a kiállítási iroda (Budapest, V., Ügynök-utca 19. III.) küld.

— **Érdoklódás a magyar buza iránt Németországban.** Németországban a magyar buza iránt az idén kiváló érdeklődés mutat-

kozik, mert a német buza melynek legnagyobb része az érés alkalmával föllépett rendkívüli szárazság folytán bényszeréretté állott, a lisztgyártás szempontjából kevésbé sikerült és így a német nagy malmok valószínűleg magyar buzával fogják megjavítani a német buzából készített lisztet. Erre azonban természetesen csak akkor lehet számítani, ha a németországi buza ára lehetővé fogja tenni a magyar buza behozatalát.

— **A mezőgazdasági vasutasok és a biztosítás.** Az Országos Munkásbetegség- és Balesetbiztosító-pénztár igazgatósága rendeletet adott ki, amely nyilván föltűnést fog kelteni a mezőgazdák és erdőtermelők körében. Elrendelte ugyanis, hogy a törvényben előírt *biztosító kötelezettséget a mezőgazdasággal, erdőtermeléssel stb. kapcsolatos mindennemű vasuti üzemeknél* akár állandóan, akár átmenetileg vagy kisegítésképpen alkalmazott emberekkel szemben is állapítsák meg és a rendelkezésre álló törvényes eszközökkel gondoskodjanak a pénztárt illető járnlékok és díjak behajtásáról. A pénztár eme rendeletére, amellyel ismét sok emberre kiterjesztik a biztosítás kötelezettségét, a Kuriának leutóbb hozott, 42. számú elvi jelentőségű ítélete szolgált alapul, amellyel kimondotta a legfőbb bíróság a *vasuti üzemeknél* alkalmazott emberek betegség és baleset esetére való biztosító-kötelezettségét anélkül, hogy ez általános szabály alól a termelés jellege, célja és terjedelme vagy a termelő élethivatása, vagy vállalkozása (őstermelő-e vagy sem) szempontjából bármiféle kivételt engedne. A munkásbiztosító pénztár rendeletében figyelmezteti a kerületi pénztárakat arra, hogy az őstermelésnél alkalmazottak a biztosítási kötelezettség alól mentesítve vannak, továbbá, hogy ne téveszték szem elől azt, hogy sok esetben a munkásbiztosító kötelekében most először bevonandó munkaadókkal szemben teljesítik kötelezettségüket, a minek a pénztár szerint „... határozottan, de tapintattal és a zaklatás látszatának is az elkerülésével kell történnie.”

— **A m. kir. kereskedelmi muzeum** igazgatóságának felkérésére tudatjuk egyleti tagjainkkal, hogy Zeckendorf Emil, a m. kir. kereskedelmi muzeum levelezője (München) hazai árpakivitelünk érdekében felajánlja szolgálatait. Eladó készlet felett rendelkező tagjainkat mintázott ajánlattételre felhívjuk.

— **Az állati betegségek országos összegezése,** aug. 13.-ról.

A betegség neve	Összesen		A múlt heti állapothoz képest			
	község	udvar	több község	több udvar	kevesebb község	kevesebb udvar
Lépfene	353	374	16	7	—	—
Veszétség	276	283	—	—	4	4
Takonykór	53	57	—	—	4	4
Ragadós száj- és körömfájás	3508	24175	—	—	79	455
Juhhimlő	47	71	—	—	—	—
Ivarszervi hólyagos kiütés	28	25	—	1	—	—
Rühkór	141	293	—	—	18	50
Bivalyvész	14	14	4	4	—	—
Sertésorbánc	367	964	2	—	—	34
Sertésvész	1034	3636	33	187	—	—

A LAPPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELTE MELLETT
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:
TOKAJI LÁSZLÓ.
A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

Gazdák figyelmébe!

Szuperfoszfát műtrágyát őszi és tavaszi szállításra legjutányosabban szállítunk:

SZÉKELY GAZDÁK SZÖVETKEZETE, MAROSVÁSÁRHELY. 2616 I.

**A MAGYAR
JELZÁLOG HITELBANK**

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H Á Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményyt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

2001

Gazdatiszti állást keres, 40 éves, ref. valásu 19 évi gyakorlattal kitünő bizonyítványokkal, *gazdatiszti vizsgát jó sikerrel tett gazdatiszt.* Ki a gazdaság minden ágában, cukorrépa termelésben, repce, termelésben, valamint az állattenyésztés és hizlalásban teljesen jártas. — Jelenleg egy 1800 holdas gazdaságban, hol 160 hold cukorrépa termelés van évenként, felmondatlan állásban működik. Mefeledő állást elfogadna folyó évi November 1.-től, avagy 1912. évi Április hó 1.-től, kis gyerekei neveltetése végett szerényebb igényekkel is. — Esetleg egy kisebb birtokot fixad-minisztrációra is elvállal.

2624

Cim a kiadóhivatalban.

Uradalmi számadások

átvizsgálását elvállalja e téren nagy gyakorlattal bíró ²⁵⁶⁴

szakember.

Cim a kiadóhivatalban.

A LEGNAGYOBB ÁLLAMI ÉS ELSŐ DIJAKKAL KITÜNTETVE

Bogyay Gyula tájkertészete

tájkertész és kertépítő

BUDAPEST

Telefon 25—33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25—33

2278

VII., Gizella-ut 15.

(Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

Botfalusi cukorgyártól szerzett, későn is vethető, bőtermő

petkusi rozs

vetőmag utáni termésből eladó, míg a készlet tart, mm.-ként 24 korona, zsákkal együtt. — Megrendelhető: László Lászlónál Nagyiklód, vagy Hitelbank Áruraktáránál Kolozsvárt. 2620

A méltóságos gróf Béli Kálmán ur dicsőszenzmártoni gazdaságában egy erélyes, józan és szorgalmas ispán, esetleg segédtsizt kerestetik.

Előnyben részesül egy a gazdaságban már jártas és nős egyén, aki földműves iskolát végzett. A fizetés megegyezés szerint állapittatik meg.

2621 Az intézőség.

BESSEMER-FESTÉK

Viharálló, rozsdavédő, legjobb mindennemű vas szerkezetek mázolására! Különösen ajánlható:

Hidak, vas- és bádogtetők, vasgerendák, oszlopok, gazometerek, kandeláberek vasrácsok, vasajtók mázolására.

Minium-alapozás nem szükséges. Mintamázolattal, prospektussal, szinkártyával szivesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa

2585 III. festékgyára

Budapest, VII. ker., Örnagy-utca 4. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott Igazgatóság folyó év szeptember .hó 1.-én délelőtt 10 órakor a gazdasági akadémia „Táborhely“-i majorjában (Rákóczi szobor mellett) 86 darab különböző korú, nemű és fajtajú számfeletti juhot nyilvános árverésen **elad.**

Az eladási feltételek a gazdasági akadémia Igazgatóságánál tudhatók meg.

Kolozsvári m. kir. gazdasági akad. Igazgatósága.

2627

Az ezredéves országos kiállításon nagy eredmél, I. Szegedi és II. Pozsonyi mezőgazdasági kiállításon 3 ezüst eredmél kitüntette.

Legujabb gyümölcs-, törköly és borseprü-lepároló készülékek, duplafűző kazánok *vizfürdővel, kozmásodás* lehetetlen, mert a cefre teljesen vízben lesz fölforralva. Egyszerű keverővel ellátott és *tengelyen fordítható,* könnyen és gyorsan kiüríthető főzőkazánok, mindennemű pálinka és cognacfűző kazánokat szállít és *gyári berendezések* felszerelésére ajánlja magát

Gállik Lajos rézművesmester üzlete

BUDAPEST, VII., Kertész-utca 8. szám.

2598

Képes árjegyzéket hérmentve küld.

Ocska rezei 10 vó árban becsérl.

Lóhere
Lucerna és egyéb
Heremagvakat,
Fűmagvakat
mindennemű

Gazdasági magvakat vásárol készpénzfizetés mellett és mintázott ajánlatot

kér:

Faragó Béla,
csász. és kir. udvari szállító
Magyar Magpergető gyára,
Erdészeti csemete telepek
Zalaegerszeg.

2625

Orpington
fajtyukok.

A kolozsvári állatkiállításon első díjjal díjazott

Orpington-törzstyukok
eladók.

Erzsébet-út
13. szám.

A kolozsvári gazdasági akadémiába az 1911—12-iki tanévre a beiratások október 1—8-ig tartatnak.

Október 8-án túl egész 15-ig csakis a tanári testülethez címzett írásbeli kérvény alapján történhetik felvétel, azontúl november 1-ig a földmívelési miniszter engedélyezi a felvételt. A beiratás személyesen történik, akadály esetén azonban, az okmányok és díjak beküldése mellett, a határidőn belül írásban is lehet jelentkezni.

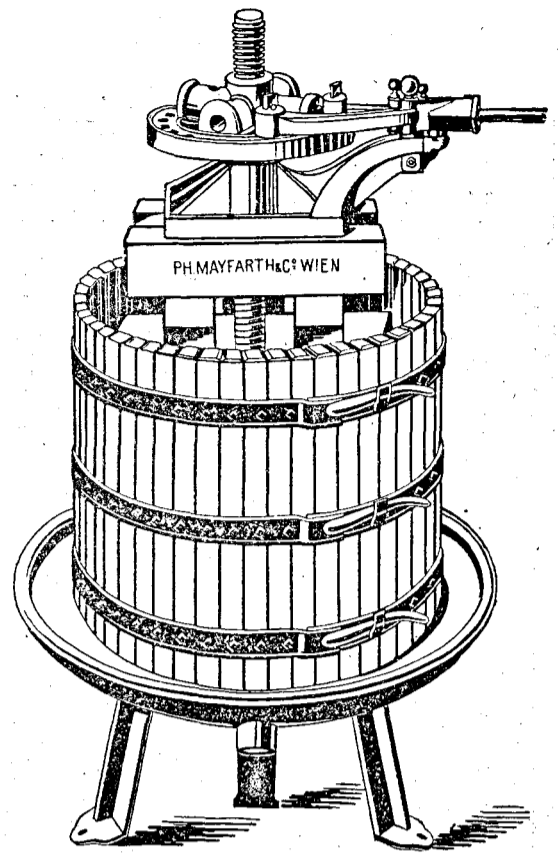
A konviktusi elhelyezésre szeptember hónap folyamán írásban lehet az igazgatóságnál jelentkezni.

Beiratáskor fizetendő díjak: Beiratási díj 10 kor. Tandíj I. félévre 40 kor. Biztosítéki díj 20 kor. Segélyegyleti díj 8 kor. Olvasóköri díj 8 kor. Vegyműhelyi díj (I. évesek) 10 korona. Továbbá leckekönyv, felvételi igazolvány és bélyegdíj 1 kor. 20 fillér.

Rendkívüli hallgatók tantárgyanként 8—8 korona látogatási díjat fizetnek.

A konviktusi ellátás díja havonta 44 korona, ezenkívül félévenként 25 korona (öszöndíjasoknak 20 korona) butorhasználati díj.

2626

Legmodernebbül berendezett gyári intézetünk
40 év óta áll a legelső helyen

az összes présgyárak között és
a legjobb hírnévnek örvend.

Kérjen különleges képes árjegyzéket (309. sz.) a bor- és gyümölcspresekről, teljes szüretelési berendezésekről, u. m. víznyomásmű, gyümölcs- és szőlőmalmok, szőlőszúrók és bogozók stb.

Több mint 680 éremmel és első díjjal kitüntetve.

PH. MAYFARTH & CO.

Wien, II. Taborstrasse 71.

1500 munkás és tisztviselő.
Képviselők kerestetnek. 2619

Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
Wien, II., Handelsquai No. 130.
Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32

Kisbirtokosok jelzálogosztálya kölcsönöket nyújt kisbirtokosoknak betétlázás mellett a mindenkori pénzvisszonyokhoz mért legelőnyösebb kamatozás mellett.

Már meglevő magas kamatlábu kölcsönöket olcsóbb kamatlábu kölcsönre konvertál.

Jelzálogosztálya törlesztéses kölcsönöket nyújt nagyobb földbirtokokra 10—50 évig terjedő időtartamra a kamatot is magában foglaló előnyös anuitás mellett.

Megkeresésekre rövid idő alatt felvilágosítással szolgál

2017

Az igazgatóság.

Ószi trágyázás!

Óvakodjunk a hamisításoktól!

Óvakodjunk a hamisításoktól!

Valódi Stern-Marko védjegyű.

Thomassalak a legjobb és legolcsóbb foszforsav műtrágya!

Csak akkor ilyen van és olomzár

valódi, ha zsákban eredeti van rajta.

2617

Hamisítástól szigorúan óvakodjunk.

Minden zsák tartalomjelzéssel van ellátva.

KALMÁR VILMOS a Thomasphosphatfabriken Berlin, vezériképviseleje.
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 49. SZÁM.

Különösen a jelenlegi rendkívül olcsó árakra figyelmeztetjük a vásárlókat!

A legjobb sorsjegy a magyar jelzáloghitelbank KONVERZIONALIS SORSJEGY,

- MERT e sorsjegyek mindegyikét kihúzzák,
- MERT e sorsjegyek akkor is tovább játszanak, ha azokra má egy vagy több nyeremény esett,
- MERT e sorsjegyek 70 éven át játszanak és kaucióként is letehető bárhol.
- MERT az összes létező sorsjegyek közül a legjobb játéktérve ennek van és
- MERT legnagyobb nyereménye 2004

EGY MILLIÓ KORONA.

Húzások: minden év február 25-én, április 25-én, június 25-én, augusztus 25-én, október 25-én és december 27-én.

Részletre:

egy darab 10 havi részletre havi 16— korona	
• • 11 • • • • •	• • 15— • •
• • 15 • • • • •	• • 11— • •
• • 17 • • • • •	• • 10— • •
• • 19 • • • • •	• • 9— • •
• • 23 • • • • •	• • 7.50 • •
• • 25 • • • • •	• • 7— • •
• • 30 • • • • •	• • 6— • •

vagy letéve 30— K foglaló lefizetése után legelőnyösebb kamata. A nyeremények azonnal a vévét illetik.

Kapható a

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv.-Társ.-nál
Mátyás király-tér 7. szám alatt.

Uj és egyszer használt zsákok, ponyvák, kévekötel, amerikai manillazsineg kölcsön és eladás kartellen kívül.

2578

NAGEL ADOLF BUDAPEST, V., Arany János-u. 10. Táviratcim Nagela. :: Telefon 35—92.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült

FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

2019

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68.
Által a legutóbbi évek mellett ajánlatos
Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakaszalók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecsavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytemes szőlő-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

ELADÓ

özv. báró Bornemisza Andrásné szül. gróf Teleki Polixena ömélt.

komlód-oroszfái gazdaságában:

1 darab ardeni keresztezésű ritkaszép fekete mén, 4-dik éves, 164 cm. magas, hátán és hámba betanítva.

1 darab nori keresztezésű fakó deres, erős, 4 éves, 164 cm. magas, herélt ló, hátán és hámba betanítva.

Négy darab erdélyi gyergyóbékási faj, igen erős és jó kötésű, jó vérű győzős középnagy, 153—156 cm. magasság közötti 3½ éves setét pej kanca, nyers ménes csikó.

Egy darab nori keresztezésű piros kanca 2½ éves.

Egy darab ardeni keresztezésű szürke kanca 1½ éves.

Mindkettő erős fejlődésű.

Négy darab 3½ éves különböző színű herélt ménes csikó 158—160 cm. magas.

10 darab erdélyi magyar faj 2½ éves jól fejlett erős apaállat, legelőn nevelve.

Ugyanezen gazdaság keres egy gőzekét, 300 hold tarló szántásra.

Felvétetik egy szorgalmas, megbízható fiatalember, ki katonakötelezettségének eleget tett, a román nyelvet bírja, szerény igényű, józan életű és a munkák vezetésében kellőleg alkalmazható, némi gyakorlattal bír.

Tudakozódásokra mindenben bővebb felvilágosításokkal szolgál

ENGI ELEK tisztartó

Komlód.

2622

U. p. Nagynyulas.

Vasuti állomás: Mezőszentmihálytelke. (Kolozs megye.)

68. szám.

Lóárverési hirdetmény.

A fogarasi m. kir. állami ménesből az alább felsorolt

selejt lóanyag

folyó évi szeptember hó 7-én

árverés után Fogarason (vasuti állomás) a vásártéri piacon eladásra kerül és pedig:

5 drb.	anyakanca	}	kancacsikó
2	„ négy éves		
3	„ három „		
8	„ két „		
4	„ egy „		
1	„ választott	}	herélt
1	„ négy éves		
3	„ három „		
4	„ egy „	}	használati ló és
10	„		

végül, a még tenyésztésre alkalmas anyakancák közül azon példányok, melyek a folyó év szeptember hó 1-én tartott árverésen el nem kelnének.

Az árverés kezdete d. e. 10 órakor lesz.

Az árverési feltételek a helyszínen fognak a közönség tudomására hozatni.

Alsószombatfalva, 1911. év augusztus hó.

2623

Méneparancsnokság.